

Pokyny pro tazatele:

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ VYUŽÍVÁNÍ NÁSTROJŮ FINANČNÍHO ŘÍZENÍ A MĚŘENÍ DOPADU AKTIVIT V NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍCH

Popis dotazníkového šetření:

Dotazníkové šetření se zabývá nestátními neziskovými organizacemi, coby subjekty, jejichž činnost je orientovaná na „veřejný prospěch“ (s určitým veřejným dopadem). V západních zemích je běžné, že organizace s takovou činností mají snahu dopad svých aktivit identifikovat a měřit. Úkolem tohoto šetření je ve vší stručnosti prozkoumat návyky organizací v českém prostředí. Vzorek organizací je omezen na jednu právní formu (obecně prospěšné společnosti) a území Statutárního města Brna (resp. organizace, které mají v Brně sídlo).

Logika, která stojí za stavbou dotazníku, je následující:

- 1) pro zabezpečení finančního chodu větších organizací (personálně i finančně) je nezbytné využívat nástroje finančního řízení;
- 2) organizace, které věnují čas finančnímu řízení budou spíše ochotné věnovat čas i dalším aktivitám nad rámec povinných činností;
- 3) jednou z aktivit, které nad rámec svých povinných činností organizace dělají může být právě i měření sociálního dopadu.

Základní soubor:

Základní soubor představují OPS v Brně – data získána na základě Registru ekonomických subjektů k září 2014 – tvoří 163 subjektů, z toho je 12 organizací v likvidaci. Celková „použitelná“ populace tak činí 151 vhodných organizací.

Respondenti, postup práce a způsob odevzdání:

Pro dotazníkové šetření je využito 20 studentek, pro které je sběr a odevzdání řádně vyplněných dotazníků zahrnuto do podmínky ukončení předmětu (1 studentka á 5 dotazníků). Zajištěná návratnost tak činí 100 dotazníků.

Dotazník studentky s respondenty vyplňují buď při osobním setkání, nebo na základě telefonického hovoru. Preferováno je osobní setkání s ohledem na možnou časovou náročnost šetření i s ohledem na kvalitu zpracování. V případě, že bude dotazník zpracován telefonicky, je nezbytné tuto skutečnost uvést do poznámek na konci dotazníku.

Vhodným respondentem je pro účely tohoto dotazníkového šetření chápána osoba, která se v problematice orientuje! Primárně tedy: ředitel, sekundárně: ekonomický ředitel, ekonom, účetní...

Kvalita dotazníků bude zaručena následnou kontrolou náhodných dotazníků (budou znovu kontaktováni respondenti).

Dotazníky mohou být vyučujícímu odevzdávány jak elektronicky tak v tištěné formě (tisk je preferován). Termín pro odevzdání je 11. prosince 2014 (odpovídá termínu zápočtového testu).

Studentky se budou k jednotlivým respondentům (resp. nestátním neziskovým organizacím) přihlašovat prostřednictvím otevřeného seznamu (ve formátu gdocs) dostupného díky hypertextovému odkazu zasláného posléze emailem. S ohledem na dostupnost seznamu důrazně žádáme o „nepřepisování“ jmen (pokud je již u organizace někdo napsán, berte organizaci jako zabanou a nepřepisujte původní jméno). Seznam je již zveřejněn v ISu, přihlašování bude spuštěno ve středu 29. října 2014 v 18:00 prostřednictvím zmiňovaného odkazu, který povede na gdocs.

Práce na sběru dotazníků budou tedy probíhat od 29. října do 11. prosince 2014. Při případných nesrovnalostech studentky (ale i respondenti) mohou kontaktovat Ing. Jakuba Pejcala z Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity. Stejně tak jej mohou kontaktovat v případě zájmu o další informace i samotní respondenti. (telefon: 776 891 564, e-mail: 322799@mail.muni.cz)

Případné nejasnosti je také možné konzultovat na vyučovacích hodinách (bude vždy věnován prostor).

Zápočet nebude studentkám udělen pokud (mimo jiné podmínky) nedodají své dotazníky řádně a včas doplněné. (takové dotazníky nebudou ani přijaty!)

Závěrečné poznámky:

- 1) S dotazníkem se, prosím, včas seznámte a ujistěte se, že jsou Vám všechny pojmy (v dotazníku užívané) zřejmé.
- 2) Nezapomeňte se, prosím, představit, vysvětlit účel dotazování (neopomeňte zdůraznit neveřejnost dotazníků – pouze pro vědecké účely) a poděkovat respondentovi za ochotu a čas.
- 3) Předložte, prosím, respondentovi pokyny k vyplnění dotazníku.
- 4) Je nezbytné se v průběhu dotazování ujistit, že respondent správně chápe otázky a orientuje se v používaných termínech. K tomu účelu je uveden níže (v rámci tohoto dokumentu) soubor vysvětlivek pojmů.
- 5) Před odevzdáním dotazníku, prosím, zkontrolujte, že je vyplněn kompletně a dle pokynů.

Děkuji Vám za pečlivost a trpělivost...

Jakub Pejcal

Vysvětlivky základních pojmů:

Finanční řízení = soubor aktivit, které organizace provozuje za účelem řízení financí organizace. Jako základní funkce finančního řízení bývá považováno: financování (tj. získávání prostředků), investování (tj. alokace peněz a kapitálu do různých forem majetku), „rozdělování zisku“ (resp. nakládání s ním)... to vše při zohlednění hlavního účelu nestátní neziskové organizace. Mezi základní činnosti finančního řízení bývá řazeno: finanční plánování, finanční rozhodování, organizování finančních procesů a finanční analýza s kontrolou.

A5:

Účetnictví v plném rozsahu = velmi podrobná forma vedení systému zaznamenávání hospodářských skutečností o chodu organizace. Základem je velmi podrobný účetní rozvrh, účtování o všech účetních případech (pro organizaci důležitých skutečnostech) a účtování ve třech podrobných účetních knihách (účetní deník, hlavní kniha a kniha analytické evidence).

Účetnictví ve zjednodušeném rozsahu = méně podrobná forma vedení systému zaznamenávání hospodářských skutečností o chodu organizace. Základem je méně podrobný účetní rozvrh (jednodušší), účtování jen o vymezených účetních případech a účtování pouze v tzv. americkém deníku (spojení hlavní knihy s účetním deníkem). Výstup účetnictví ve zjednodušeném rozsahu má podobu méně podrobné účetní závěrky.

B6.1:

Finanční plánování = aktivity, které mají za úkol formulovat finanční cíle organizace. Základní fáze procesu finančního řízení. Ztělesněním plánů organizace je její rozpočet.

B6.2:

Rozpočet = plán aktivit organizace na určité období vyjádřen v peněžních jednotkách. Slouží mimo jiné k porovnávání skutečného vývoje s vývojem plánovaným.

Přírůstkové rozpočtování = metoda, kdy je rozpočet sestaven na základě předchozí skutečnosti (např. předchozí rok).

Rozpočtování s nulovouází = metoda, která nepředpokládá kontinuitu v rozpočtových výdajích a rozpočet je sestavován každoročně nově „od nuly“.

Rozpočtování podle cílů (MBO báze) = metoda představuje účelovou alokaci zdrojů podle cílů.

Programové rozpočtování = metoda založená na rámcovém vymezení zdrojů pro jednotlivé oblasti aktivit organizace. Řídící orgán vymezení množství prostředků pro jednu z aktivit a ta se s prostředky dále vypořádává „sama“.

Výkonové rozpočtování = metoda představuje součást programového rozpočtování. V rámci této metody dochází k monitorování naplnění cílů organizace pomocí výkonových ukazatelů.

Funkční rozpočtování = metoda založená na bázi účelových aktivit organizace.

B6.3:

Ukazatele výnosnosti (rentability) = ukazatele uvažující výnosnost vloženého kapitálu do aktivit organizace.

Ukazatele likvidity = tj. ukazatele platební schopnosti - srovnávají objem toho, co má organizace platit s tím, čím to zaplatit může.

Ukazatele zadluženosti = ukazatele znázorňující poměr (vztah) mezi vlastními a cizími zdroji.

Ukazatele aktivity = různé ukazatele, které v jednoduchosti znázorňují aktivitu organizace (např. doba obratu zásob, rychlost obratu zásob, doba obratu pohledávek, rychlost obratu pohledávek, doba obratu závazků, relativní vázanost stálých aktiv...).

B6.4: Příklad dalších nástrojů finančního řízení:

Např. ukazatele finanční páky, ukazatele na bázi Cash Flow, ukazatele finanční samostatnosti...

C1:

Strategie plnění poslání = opora plnění poslání organizace (uvedeného v zakládací dokumentaci) předem určená skupina cílů a s nimi provázaných činností sloužících k jejich naplnění. Strategie může mít pouze ústní, dohodnutou, nepsanou podobu, nebo i podobu schváleného psaného dokumentu. Při absenci strategie se organizace rozhoduje operacionálně a zvažuje pouze, zda uvažovaná aktivita odpovídá jejich poslání nebo co v rámci jejich poslání podniknout. Zatímco při přítomnosti strategie, je většina činností předem naplánována a všechny aktivity probíhají s ohledem na plnění předem stanovených cílů.

C2:

Hodnocení a měření dopadů činnosti (tzv. impact assessment) = kvantitativní hodnocení činnosti organizace, mimo finanční hodnocení, důležité zejména pro neziskové organizace, jejichž hlavním přínosem nemá být rozdělení zisku ale naplnění jiného cíle, jehož naplnění může být třeba kvantifikovat. Může se jednat o nástroje přiřazující cenu tržně nehodnoceným výstupům, nebo o systémy kvantitativního měření naturálních výstupů a činností. Příkladem může být vedení statistik podpořených osob, odučených kurzů, průzkumy spokojenosti klientů atd.

C5:

c) systém interních indikátorů produktů a služeb = kvantitativní vyjádření související s poskytnutými službami, produkty. Např.: podpořené osoby, odučené kurzy, odpracované hodiny v sociálních zařízeních atd.

d) systém benchmarkingu organizace = systémy měření výstupů umožňující porovnávání s výkonem ostatních organizací, zjištění podílu na trhu nebo srovnání efektivnosti a dobré praxe. Například pravidelné srovnávání kapacity vzdělávaných studentů, podpořených osob, s ostatními „konkurenty“*.

**konkurence je v sektoru neziskových organizací míněna s nadsázkou, může jít o srovnávání i mezi partnerskými organizacemi s cílem dosáhnout co nejlepšího výstupu.*

e) vybrané analýzy nákladů a přínosů aktivit organizace = skupina metod hodnotících projekty a investice, srovnávající náklady ve finančním vyjádření s přínosy aktivit v naturální, nebo finanční formě. Patří sem metody: CMA (cost-minimization analysis), CUA (cost-utility analysis), CBA (cost-benefits analysis), CEA (cost-effectiveness analysis).

f) pokročilé metody měření dopadů = metody umožňující finanční vyjádření nefinančních dopadů (sociálních, environmentálních) činností organizace. Patří sem například metody: SROI = Social return on investment; SIA = Social impact assesment; Social Accounting.